

GAZETA TRANSILVANIEI

Apare în fiecare zi de lucru.

Abonamentul: pentru Austro-Ungaria pe an 24 cor., pe 1/2 an 12 cor., pe 1/4 an 6 cor. Pentru România şi străinătate pe an 40 franci, pe 1/2 an 20 franci, pe 1/4 an 10 franci.

REDACTIA,
TIPOGRAFIA ŞI ADMINISTRAȚIA:
BRAŞOV, PIAȚA MARE Nr. 30.
Telefon: Nr. 226.

Pentru Braşov cu dusul acasă pe an 24 coroane. Fără dus acasă pe an 20 coroane, pe 1/2 an 10 coroane, pe 1/4 an 5 coroane. Un număr 10 bani. Inserate: un şir mic 20 bani pentru o publicație. Publicări mai dese după tarif şi învoială. — Reclame pe pagina a 3-a un şir 20 bani.

Alte amănunte.

De Dr. Valer Moldovan.

Proiectul de lege elaborat acum câțiva ani de fostul ministru de interne Kristoffy voia să dea drept de vot tuturor cetățenilor ungari de sex masculin, cari au implinit 24 ani și știu scrie și citi.

Mesajul regal, prezentat camerelor din partea guvernului Wekerle-Kossuth a promis țării o largire a dreptului de vot cel puțin până la limitele statorice de guvernul anterior. De atunci încoace chestia reformei electorale — cel puțin în lumea oficială — a luat o desvoltare hotărât reacționară. Așa încât ceea ce în 1906 era promis ca un „minimum”, azi ni se pare ca un ce ideal aproape irealizabil.

După cât știu nici partidul așa numit radical a lui Iusth nu-și inchipue sufragiul universal altfel decât legat de cunoașterea cetitului și scrisului, barem în limba maternă a alegătorilor.

Abia grupul sociologilor din jurul revistei „Huszadik század” militează și azi pentru adevăratul sufragiu universal așa cum e introdus deja din 1906 în Austria.

Bine știm, că glasul nostru slab nu va apăsa mult în cumpănă, când se va înfăptui și la noi reforma electorală, mult așteptată.

Ținând deci seamă de realitate, nu avem decât să ne împăcăm cu gândul că în cel mai bun caz sufragiul universal din Ungaria va fi ținut între limitele proiectului Kristoffyan, adică se va cere dela alegători cunoașterea cetitului și scrisului în limba maternă.

Că în urma acestei restricțiuni, mai ales noi Români, vom suferi mai mult, e trist dar adevărat.

În urma vitregității timpurilor trecute, iar în prezent în urma dislocării geografice atât de nefavorabile a poporului nostru

prin satele împrăștiate dela munte, iar la șes pe unde s'a făcut comasația prin sistemul de-a locui afară la câmp „în tablă”, — o mare parte a poporului nostru e lipsită și de instrucția elementară. E probabil, că în unele cercuri intelectuali și în linia primă presumptivii candidați naționaliști ai cercurilor respective, își vor da silința ca să instrueze atâți analfabeți de câțiva fi lipsă, ca să asigure majoritatea românească. Nu trebuie să uităm că evoluția firească din viitor va aduce cu sine și ridicarea treptată a nivelului cultural al poporului nostru și sporirea celor cari vor ști citi și scrie.

Ceea ce însă trebuie să ne pună pe gânduri și să ne intereseze și în cazul acesta, sunt iarăși și iarăși chestiile de amănunt.

Când susținătorii sau susținătorii sistemului de azi convin cu o suspectă conglăsuire asupra restricțiunii cunoașterii cetitului și a scrisului, să știm sigur, că au un motiv tănuț, pe când toate argumentele, ce le învoacă pe față sunt bune numai ca să orbească lumea. După legea electorală de până acum cenzul de avere combinat cu un sistem complicat și greoi al compunerii listelor electorale s'a dovedit de mijloace escelente într-o săvârși și acoperi o mulțime de abuzuri.

Căzând cenzul de avere, cei cari își văd primejdă dominația de clasă în urma unui sufragiu universal cinstit, au descoperit în restricțiunea cunoașterii scrisului și cetitului un surogat admirabil, care — spun ei — îi va recompensa pentru pierderea razimului ce-l aveau până acum în sistemul cenzului de avere.

Nu se poate spune că ar fi absolut eschisă o conscriere dreaptă a celor ce știu scrie și citi și printr-o reducere la minim a abuzurilor administrative.

De pildă lista alegătorilor să se facă în fiecare comună în mod autonom din partea membrilor re-

prezentanței comunale, asistate de toți preoții și învățătorii, la caz că aceștia nu ar fi și membrii în reprezentanță. Obligamentul de a afișa timp mai îndelungat lista compusă astfel și ușurarea dreptului de reclamare la un for judecătoresc și nu administrativ, iată garanțiile inomisibile. Paragrafi 11—14 ai legii electorale austriace conțin idei și dispoziții cuminți, cari ar trebui aplicate și la noi, decumva țin se facă o lege cinstită.

Dacă însă gândul li-e hain, apoi nicăiri nu e un teren mai vast de abuz decât în chestia constatării, că oare cine știe sau nu citi și scrie.

Să ne reamintim numai de diplomele date de societățile culturale maghiare, cari în viitor vor deveni adevărate fabrici de alegători unguri, știutori de carte(?) O vorbă ca o sută, dacă nu ne stă în putere să înălțăm deocamdată primejdia, apoi să ne uităm cu curaj în fața ei și să ne apărăm cu înțelepciune și stăruință de fier. Iar la făurirea unei legi electorale deputații noștri să fie cu ochii în patru și studiind dispozițiile legislațiilor celorlalte state din Europa, să se întrepună cu toată energia, tâmpind după puteri ascuțitul cuțitului îndreptat în po-triva noastră prin restricțiunea cunoașterii cetitului și a scrisului.

Mai este o restricțiune, care e foarte des pomenită din partea reacționarilor dela noi, ca fiind foarte acomodată de a servi drept „corectivum” al sufragiului universal.

Ascuțitul acestei restricțiuni, e drept, că nu-e îndreptat de dreptul în po-triva noastră ci în po-triva socialistilor.

Cu toate acestea aflu de lipsă să meditam puțin asupra ei din și punctul de vedere al intereselor românești.

În teorie pretenziunea unei ubicații mai lungi ori mai scurte pe teritoriul cercului în care voeste cineva să-și exerciteze dreptul de alegător, e justificată mai ales prin

necesitatea de-a eschide dela vot elementele vagabonde fără ocupație și fără căpătâi.

S-a mai avut în vedere și înconjurarea unor abuzuri ca d. e. aglomerarea meșteșugită imediat înainte de alegere a unui număr mare de alegători din depărtări, numai ca să se altereze rezultatul natural al alegerii. Având acest lucru în vedere, mai fie care stat, afară doar de imperiul german, pretinde ca cel ce voeste să voteze într'un cerc, deja înainte de alegere să fi petrecut timp mai îndelungat pe teritoriul celui cerc.

Austria, Belgia, Dania etc. pretind un an întreg, iar Italia, Franca, Bulgaria se mulțumesc și cu un 1/2 de an de ubicație neîntreruptă.

La noi însă teoreticienii conservatorilor voesc să facă și din aceasta restricțiune necesară, dacă e aplicată cu oare-care moderațiune, o ghilotină în po-triva muncitorimii.

Ne putem inchipui câți muncitori ar avea drept de vot în Ungaria, pe lângă tot sufragiul universal, egal și după comune, dacă conservatorii ar reuși să vâre în lege cerința unei ubicațiuni de 2—3 ani?

Din punct de vedere românesc o dispoziție restrictivă de 1/2 an sau chiar de un an poate fi chiar binefăcătoare, căci ar impede, ca puterea de stat să încerce a influența rezultatul alegerii prin aglomerarea adhoc a aderenților săi siguri în cercurile primejdite de naționaliști.

Să ne inchipuim numai cazul când statul ar comanda pe durata alegerilor în cutare cerc, câteva comisuni judecătorești silvanale, administrative sau finanțiare, ai căror membrii toți ar avea drept de vot prin faptul, că au petrecut câteva zile în cercul respectiv?

E esențial însă a fixa datul dela care are a se computa împlinirea timpului recerut de ubicație într'un cerc.

Precum se știe, în Ungaria listele se fac tot-deauna pentru anul ce urmează. Așa spre pildă deși ar fi alegerile în Decemvrie, așa dară într'un timp când lista de pe anul acela e deja gata, la alegere tot să ia de bază lista din anul precedent.

Acum, dacă timpul de ubicație să zicem de 1 an, s'ar computa până la facerea listelor (adecă aproape un an) e clar că din un an de ubicație se fac doi. Deoarece dela încheierea listelor până la alegeri de regulă va mai trece un an.

De aceea în Austria d. e. terminul până la care are a se computa anul, nu e ziua în care s'a compus definitiv lista, ci ziua în care s'au scris alegerile cele noi.

Prin cele înșirate în articolul de față și în cel din săptămâna trecută, cred, că am dovedit în deajuns importanța netăgăduită — mai ales din punctul de vedere al intereselor noastre românești — al așa numitelor întrebări de detalii sau de amănunte.

Cetitorii acestor articoli se vor fi convins despre adevărul, că sufragiul universal atât de des și de superficial invocat de toți chemații și nechematții, e o mașinărie cât se poate de complicată. E destul ca să nu fie la locul său un singur șurub și întreg mecanismul înceată de-a funcționa și își pierde rostul întreaga instituțiune.

Chestia școlilor românești din Bulgaria. Din Sofia se telegrafiază, că ministrul de instrucție al Bulgariei, Bobcev, a avut Sâmbătă o convorbire mai lungă în chestia școlilor românești din Bulgaria cu ministrul României Ghica.

Povestea cea veche. Primarul Abrudului, Incze Antal, s'a plâns unui ziarist de la «Világ», că abrudeni sunt hotărâți a cere transformarea orașului în comună mare. Cauza e că așa cum sunt azi, sunt prea împovărați. Pițesc 158% dare comună.

In Aeterna.

I.

Când vezi în țintirim, că iarăși S-a ridicat o cruce nouă Tremurători prin sita genei Nu-ți curgă picurii de roață, Ci te pătrundă-adânc în suflet O sfântă, dulce mângăere, Înțelegând, că o viață S'a stins amara ei durere!

II.

Când văd, cum trece grabnic vremea, Când moare întruna clipă după clipă, Un vis pribeag din lumea ideală M'atinge 'ncet, cu tainica-i aripă: Să ne 'nfrățim, cu inima și gândul Să ne 'nfrățim acum, căci mâne poate... Vesi câte-a azi!... dar mâne, tristul înănez, O, cine știe ce va fi din toate!

III.

Noi cei născuți în zile de durere Veniți la poala codrilor să plângem, Dar acum ne nădejde prigonită În inimă nici-când să nu ni-o stângem!... Căci ori-și-cât de grea ni-e soarta S'a brațelor nevolnică povară,

Tot, oare-când, din zarea bolții-albastre O stea și pentru noi o să răsară!

IV.

Când vezi din dragii noștri prietini zilnic Cum unul câte-unu 'ncet se stânge, Copila mea cu ochi ca taina nopții, Nu plânge-atunci, nici inima nu-ți frânge, Ci-un gând măreț să-ți scuture ființa, În tresăriri de-o clipă călătore: C'asa-i merit din mâna >Celui Mare< — Pământul în pământ să se coboare!

V.

Simțesc pe genele-mi plecate Că-mi tremură sfioasă jele, Când văd atâta 'nstreinare În liniștea odăii mele... Vezi scrisu-mi și mie 'n lume Să port în inimă-o durere — Dar știu că nu-i nimic mai dulce C'a lacrimilor mângăere.

VI.

Când vezi că trandafirul 'n umbră Mlădie palide petale, Florii reci nu te cuprindă, Nu-ți plângă ochii triști de jale! Zădarnic e să te cutremuri Când vezi că toamna 'n zări cernite S'au oșlit atâtea frunze Și cad pe cale veștețite!

Blaj.

Hyperion

Ghiță Sfârlează.

Din botez i-au dat numele Gheorge. Părinții de drag ce-l aveau i-au zis Gheorghită, iar mai târziu Ghiță. Creștea cam anevoe băiatul, dar altcum era lute ca piporul și deștept, minune mare. După ce a absolvat școala din sat, părinții l'au dat la gimnaziu Voiaș cu tot deadinsul să-l facă domn și încă domn mare, deși era numai cât un ciot.

Nu însă înălțimea face pe om mare, ci deșteptăciunea, și deștept, cum am zis, era Ghiță. Și pe lângă deșteptăciune mai avea încă un dar dela D-zeu, era adecă cântăreț vestit. Când venea în serbători și vacanțe acasă, se aduna la părinții lui Ghiță mulțimea de oameni ca să-l vadă, dar mai ales să-l audă cântând, ear el nici nu aștepta multă rugăminte ci-și începea nene într'un tenor vertiginos (de multe ori prea vertiginos) «Trei colori cunosc pe lume» sau «Pe o stâncă neagră», ear la urmă o întorcea pe «N'am venit la voi la șură». Și cânta și cânta de răsună casa și ulița toată și-și bătea singur tactul când cu dreapta, când cu stânga și earăși când cu amândouă, așa că oamenii rămăneau cu gurile căscate ascultând la el, ear femeile și fetele din sat se adunau grămadă pe la ferești încât umpleau ulița dealcum

destul de largă, în care ședeau părinții lui Ghiță.

Târziu când oamenii plecau pe la casele lor, li auziau vorbind între sine: «Măi da ce mai ghiars are Ghiță ăsta! Noa vezi așa un cântăreț ne-ar trebui noaure la biserică în locul la al nostru, care cântă de paracă i-ar eșiglasul dintr-o bute»...

Femeile pe de altă parte ziceau «ghiersul lui Ghiță răsună mai tare și mai frumos decât clarinetul lui Pitri care le-a cântat la feciori când cu Turca la Crăciun, ba mai frumos chiar și decât lăuta lui Martin». Și-i cădeau bine lui Ghiță laudele oamenilor și mai ales ale femeilor și fetelor, căci uitasem să vă spun, că pe lângă că era deștept și cântăreț, mai era Ghiță și tare «drăgăstos», adecă cum s'ar zice li plăcea să se uite lung după câte un chip frumos de femeie s'au fată și, după cum însuși zicea, paracă îl furnica prin tot trupul când vedea câte un trupșor svelt, o față roșcovană și niște ochi de șerpoaică la vro-o nevestică sau fată. Nu se mai putea sătura privind atâtea frumșeți și nu arareori li venea să cuprindă în brațe câte un astfel de trupșor și să sărute cu poftă păgână acea față roșcovană și ochii — da ochii aceia de șerpoaică.

Deștept, cântăreț și drăgostos a rămas Ghiță până în ziua de azi și tot mic cum era în cl a V-a gimnazială.

După absolvarea clasei a VIII-a gimnazială, părinții la sfatul și îndemnul oamenilor și femeilor din sat, admirătorii lui Ghiță, l'au dat la teologie. Pentru postul de cantor era prea învățat băiatul. În teologie a fost primul, care a învățat mai curând cele 8 glasuri, precum și troparele și antifoanele, de cânta fără note deja la 3 luni după intrarea în teologie.

După absolvarea cursurilor teologice primul lucru ce l-a făcut Ghiță, a fost să-și caute o preteasă după placul inimii lui, de parohie era sigur. Și încă ce parohie bună! Un sat mare, curat românesc, cu ospețe, pomeni, masle și feștanii multe.

Ca băiat deștept, ce era Ghiță îndată după instalare a văzut, că spre a putea face toate serviciile după rânduielă și pe plac la toți, apoi trebuie să se poarte nu glumă și așa cel dintăiu lucru ce l-a făcut a fost, că a frecurat atât utrenia, cât și sfânta liturghie, precum și celelalte servicii, instruindu-și într-o săptămână cu noul său tipic și pe cantorul cel cu glasul ca din bute și nici nu era mirare, că a făcut așa, căci erau doară Dumineci și sărbători, când pe lângă serviciul divin mai era și câte o cununie două, sau trei, patru masle și tot atâtea feștanii, ba de multeori și câte-o înmormântare, afară de altele ca parastase, acatiste etc. Și astea toate într-o zi. Și Ghiță voia să

Dar — a zis Incze — în acest caz singurul oraș maghiar din munții Apusenii, devenind cu organizație de comună, nu mai poate servi interesele maghiarimii.

Singurul mijloc, ca Abrudul să rămână oraș este, ca statul să dea un ajutor anual stabil orașului, de 20 mi. În privința aceasta s'au și făcut pașii necesari.

Adecă: în interesul maghiarimii statul să dea bani.

Povestea e veche!

Visita arhiducelui Francisc Ferdinand la Petersburg. Iatre curțile din Viena și Petersburg au început tratativele cu privire la vizita arhiducelui Francisc Ferdinand la Petersburg.

Drepturile popoarelor. Ziarul «Vöner Montagblatt» organul popular al partidului imperialist din Austria scrie un interesant articol asupra drepturilor popoarelor din monarhie. Intre altele se zice următoarele în articol:

«Istoria dovedește că sunt menite a trăi și a se dezvolta numai statele, cari se pot reforma și regenera din propriile lor puteri. Fiecare transformare sănătoasă, fiecare pornire de-a evolua în marea viață a popoarelor, este semnul de progres al unui stat.

Austro-Ungaria trebuie să realizeze de urgență o transformare a sa, dacă vrea să se regenereze și să-și îndeplinească misiunea istorică de-a uni Occidentul și Orientul Europei.

Imperiul habsburgic este chemat să joace un rol civilizator în Balcani, dar acest rol îl poate executa numai dacă se va transforma pe bazele autonomiei naționale, recunoscând dreptul la viață al tuturor popoarelor sale.

Fiecare cetățean al monarhiei habsburgice va trebui să se bucure de dreptul limbii sale materne în școală, în administrația publică, în magistratură și în viața politică.

Camera. Nici în ședința de Sâmbătă n-au ajuns la dezbaterile proiectele militare. S-au admis discursuri înainte de ordinea zilei și apoi s-au făcut interpelări. Au vorbit Apponyi și Györfly și a făcut declarațiile mult așteptate contele Khuen.

Khuen a reflectat lui Iusth și a vorbit despre reformele militare și despre reforma electorală. Referitor la aceasta din urmă a repetat ce a zis și de alte dați, că trebuie să se ție cont de datele recensământului din urmă și din cauza aceasta întârzie prezentarea proiectului în cameră.

Impăratul Germaniei la Viena. După știri oficiale Impăratul Wilhelm, în călătoria sa spre marea mediterană va sosi în 20 Martie n. la Viena spre a vizita pe Maj. Sa Monarhul. Nu este eschis, ca împăratul Wilhelm, plecând din Viena, să facă o vizită și regelui Italiei.

le facă toate pe plac și pe toți să-i mulțumească. Își avea și el principiul lui și conform acestui principiu adesea își zicea în gând: Mulge oia până dă lapte, căci dacă o lași să sterpească, mori cu gândul la brânză. Și astfel se și învârtea din zori de zi și până seara târziu și toate le isprăvia bine și spre mulțumirea tuturor, dar mai ales a buzurului său, care seara era dolofan de creștăruși și pițule.

Românul nu e om rău dela fire, ci mai mult posnaș și Români erau și parohienii părintelui Ghiță, cari văzându-l că e de sprinten și cum se învârte la treabă, ziceau adeseori între ei: »Popa nostru așa-i de lute, ca o sfârlează». E drept, că asta și-o ziceau numai în taină, dar o zi-ceau din zi în zi tot mai des. Ba unii mai fragezi de gură l-au polecrit zicându-i: Părintele Ghiță sfârlează și polecra la Români prinde iute rădăcină. Dânsul însă cu toată polecra asta tot sprinten a rămas și tot deștept. Azi are 60 de ani. Tenorul de odinioară pare că s-a discordat puțin, căci sună cam sgârbiat, dar tot sună, mai ales la ospețe și petreceri, când se mai oțăleşte cu câte un vinișor mai bun.

Atunci mai vezi și câte-o scânteiere drăgăstoasă în ochii mici al părintetului, care însă se stinge îndată, ce-și pune mâna pe chelia capului și-și vede firele albe din barbă.

Nicu Dumbrăvă.

Dela ordinea zilei.

— La situație. — Hartă oprită. — Noua episcopie maghiară. — Evul mediu în Croația.

În situația politică sunt de remarcate două momente.

Fruntașii opoziției independiste au ținut, la dorința independenștilor în afară de partid, o conferență comună, pentru a se stabili eventual o acțiune comună. În conferență au luat cuvântul Polonyi Géza, Kossuth, Iusth, contele Battyány și Apponyi, dar s-a constatat, că o acțiune comună a kossuthiștilor cu iustiștii este imposibilă și astfel s-au despărțit tot așa de desbinați, ca mai înainte.

Al doilea moment e, că kossuthiștii au deșpus armele obstrucției după vorbirea, ce a rostit-o Sâmbătă Khuen în cameră, și în care le a promis unele concesii militare. Astfel rămân pe terenul de luptă numai Iusthiștii.

O librărie din Berlin a edat de curând o hartă de părete pentru școale a Austro-Ungariei. Numele orașelor și comenelor din Ungaria sunt toate unguerești, după cum se maghiarizează la noi din oficiu. Publicul s-a indignat de aceasta, mai cu seamă, că numirile germane de localități, cari sunt în uz în Ardeal au fost cu totul desconsiderate. S-a produs o vie agitație contra hartei și s-au făcut proteste la ministerul de culte. Agitația a avut succes, căci guvernul prusiac a oprit folosirea hartei în școalele din Prusia.

Un nou succes în străinătate al sistemului de maghiarizare!

»Magyar Hirlap« e informat din Eperjes despre următoarele cu privire la întemeierea noii episcopii unguerești:

În interesul noii episcopii maghiare s-a ținut zilele aceste o conferență, la care biserica catolică a fost reprezentată prin prepositul Cornei Kovaliczky. Acesta după conferență a declarat unui ziarist, că după informațiile ce le are dânsul, întemeierea noii episcopii e afară de orice îndoială. Noua episcopie se va alcătui din parohiile eparhiilor gr. cat. române și rutene. Se vor desmembra dela arhidieceza de Alba-Iulia și Făgăraș 39 parohii, dela dieceza Gherlei 7, dela dieceza Oradei 52, dela Eperjes 8 și dela Muncaci 70. În total episcopie va avea 176 de parohii cu 137,518 de suflete. Episcopiei vor aparține și gr. catolicii ungueri din Budapesta, cari sunt în număr de 5806. Cum se vede, întreg planul e gata, de-ocamdată pe hârtie!

Volnicile guvernului croat continuă. În Sisek opoziția a voit să țină o adunare, pentru a discuta situația politică, dar adunarea a fost oprită.

Demonstrațiile pe stradele capitalei se fac neîntrerupt. Sâmbătă seara a avut loc o demonstrație străjnică. Poilita a lucrat cu mare aparat și l-a succes cu greu să împrăstie pe demonstranți, cari sosiseră înaintea teatrului.

Confiscarea în masă a ziarelor este și acum la ordinea zilei. S-au început și procesele de presă. Procuratura de stat a intentat 480 de procese de presă contra ziaristilor dela ziarele opoziționale. Ziaristii sunt acuzați cu agitație contra ordinii publice. Investigațiile se fac, cu mare zor. Sunt redactori, cari au fost ascultați în o zi de câte zece ori, pentru zece articoli incriminați.

În Croația, așa se vede, s-au reințors vremile evului mediu.

Răvăș.

Cercul de fier, care vrea să surgrume naționalitățile Ungariei, pentru înfăptuirea utopiei nerealizabile, a statului maghiar unitar, se strânge tot mai cu putere de cătră dușmanii pronunțați ai Românilor. Pe toate căile închipute și nelchiphite vreau să ne scurteze în drepturile noastre omenești neatacabile, crezând că perzându-ne pufta de rezistență, ne vom da plainici ca să facă din noi «păpuși naționale» gata ori-când a schimba opinia strămoșească în cizme cu pînteni.

Purtarea dezbrăcată de ori ce simț omeneșc a lui Lányi et Cie din Oradea ne-o adeverește aceasta cum nu se poate mai bine. Inzădar vreau ei să

ne imbete cu apă rece, că numai spre folosul nostru ne impun se învățăm «limba statului», căci aceasta e vorbărie goală, potrivită mentalității copiilor, pe câtă vreme noi vedem zilnic, cu câtă înzistență, vrednică de o cauză mai bună, ne molestează până la scârbă cu limba lor, pe cari ei o iubesc mai puțin, decât o urăsc pe a noastră. Mentalitatea lor scrintită se vede cale de o poștă! Ei, dușmanii neimpăcați ai neamului românesc își închipuiesc, că numai lor li este iertat a se folosi cum vreau și când vreau de avuția lor sufletească, care este limba — pe câtă vreme altora — Românilor — le contestă dreptul acesta. Pe baza căror legi scrise ori nescrise are drept mai mare limba maternă unguerească pentru Unguri, ca limba română pentru Români? Ce logică a «secolului luminii» este aceea, care judecă ca «agitatori», ca «trădători de patrie» pe Româniul deapururi sincer, deapururi cinstit, care n-are altă «vină» decât aceea, de ași iubi mai pe sus de toate limba sa națională, comora cea mai scumpă ce o are omul pământean?..

Zădarnică este întreaga noastră silință păcătoasă, Lányi et consorții, voi năpârci dezbrăcate de ori-ce simț omeneșc! Încă nu s'a stins puterea de viață a neamului nostru, care știe să-și așeze dușmanii la locul ce li se cuvine. Dovadă Bonea și cei 15 soți eroi, vlăștari vajnici românești, pilde vii ale conștiinței de sine și a conduitei de purtare a tuturor Românilor ce se stimează!

Înaintea acestora se pleacă smerit condeiul meu debil, și închinându-se le zice: Bravi frați! Stăruiiți și mai departe în purtarea noastră falnică, fiți deapururi Români, ca să dovedeți iară și iară, că «Românul mai mult se luptă pentru limba, decât pentru viață!»

E. D.

Scrisoare din Berlin.

21 Februarie.

— Vizita lordului Haldane. —

Rivalitatea, s'au mai bine zis ostilitatea dintre Anglia și Germania din timpul recent se înfățișază în trei chipuri: încordarea relațiilor diplomatice; agitarea spiritului public, făcută mai ales de pangermaniști, și în fine concurența puternică a intereselor economice — cari se întănesc contrare aproape în toate părțile lumii.

Cauzele încăderii relațiilor diplomatice datează încă din vara trecută și dela destăinuirile faimoase din Noembrie. Sunt cauze și mai vechi, dar criza acută și periculoasă a ultimelor luni își are originea și esplicarea în discursul lui Loyd George în interviul lui Cartwright și în destăinuirile contradictorii făcute de sir Edward Grey și de Kiderlen; sigur toate cunoscute deja cititorilor «Gazetei».

Spiritul agitat, ostil Angliei care domina publicul, se esplică tot din împrejurările aceste și apoi cauză erau și știrile continue despre înarmările Angliei, cari păreau a avea un caracter de tot agresiv. Nutreau mult agitația aceasta multe cazuri de spionaj — ce așa des eșiau la iveală când într'o țară când în alta.

Rivalitatea economică e incontestabilă. Germania ca să-și poată hrăni populația bogată și care crește încontinuu, trebuie să-și mărească producția și exportul. E un proces fatal acesta care nu va putea fi schimbat de nici o forță umană. Dintre toate singură rivalitatea aceasta economică e durabilă și hotărătoare, și aceasta e călcăiul tuturor ostilităților.

Așa, că în urma acestora nu e de mirat, dacă atât opinia germană cât și cea europeană vorbea de război, ca de un eveniment ce e aproape și inevitabil, ca de o fatalitate istorică. În timpul din urmă însă spiritele vădit sau întors spre pace. În privința aceasta poporul german astăzi nu mai e războinic și tot astfel și guvernul. Insuș Impăratul, care are ambiția să fie numit de istorie Wilhelm al Făcii, a făcut primii pași spre a pune capăt hărțuții acesteia — lăsând să i-se exprime la Londra dorința cu privire la vizita lordului Haldane. Se credea aici, la început că inițiativa convorbirilor vine de la Londra și germanii credeau, că au primit prin aceasta o justă satisfacție; nu a întârziat însă adevărul mult și desiluzia nu a fost mică. În fine începutul s'a făcut, lordul Haldane a avut întrevederile la Berlin — cari și astăzi ocupă mult lumea politică. Cari sunt rezultatele acestei vizite? Ce ameliorări trainice a adus ea în raportul acestor două națiuni?

Sigur, putem spune, că în nimic nu va schimba lupta lor economică. Spuneam că acestea un factor istoric, care nu depinde dela nici o activitate a voinții omenești. Deși subzistă deci o bază puternică a luptei lor, cu toate acestea nu trebuie să fim sceptici cu privire la însemnătatea rezultatelor ajunse. Spun aici, că nu e prima încercare de a stabili o înțelegere, sau modus vivendi între Germania și Anglia, și că toate cele precedente au rămas fără rezultat, ajunge și asta ca să avem anumite rezerve. Chiar și organele, cari pretind că au oarecare legături cu cercurile conducătoare, cum e *Kölnische Zeitung*, comentează vizita foarte prudent. «Așteptăm faptele, vorbele nu mai sunt deajuns.» Astfel de păreri se aud des. Cu atât mai bănuitoare sunt zările pangermaniste. În frica lor, anunță deja un acord chiar, ca de ex. «*Töglische Rundschau*», care-și dă osteneală să pară oficioasă, — ear tot pe pagina aceia li arată culoarea și atacă, pretinsa înțelegere de care i-e frică.

Sentimentele poporului german, în toate partidele și clasele sunt destul de diverse, și dacă nu va urma nici o acțiune nici o înțelegere publică, — nu va rămânea nici urmă de călătoria aceasta ce-i răscolit așa lumea.

Și pentru aceasta guvernul anunță în toate părțile, că negocierile vor continua. Aceasta e adevărat. Cestiunea e, să știm, ca asupra ce se negociază? Limitarea înarmărilor, se știe, a fost subiectul principal a conversațiilor din Berlin. Dar în privința aceasta, abia de se va putea stabili o înțelegere. Și dacă negocierile vor continua, vor ajunge pe platforma secundară.

Și acum ve-ți spune, că voiajul lordului Haldane a fost absolut zădarnic, și că pacea mondială nu o va simți deloc — nici chiar în mod trecător. Nu ar fi exact să o credeți. Negocierile în ultimul timp între Londra și Berlin au devenit mai mult decât imposibile. Ele acum, au reluat earș un curs normal, și acum sunt cel puțin șanșe de a se ajunge la ceva înțelegere! Intre aceste limite modeste, călătoria lordului Haldane, este un succes. Și e situația când trebuie să ne înveselească chiar și rezultatele aceste modeste.

Coresp.

Din România.

Comunicări și conferențe.

Academia Română a ținut Vineri seara o ședință publică. Din acest prilej dl Dr. C. I. Istrate a făcut o foarte interesantă comunicare asupra culturii Reei în principate. Prin cultul Reei se înțelege — spune d-sa — adorarea zeiței Reei, — mama lui Jupiter și soția lui Saturn. Dl Dr. Istrate a însoțit această expunere cu mai multe piese originale, care reprezintă pe zeita Reea. Piesele prezentate de d. dr. Istrate au fost găsite în comuna Romula din județul Romanai. În partea a doua a comunicării sale dl Dr. Istrate s'a ocupat de portul sătenilor din jud. Romanai, cari poartă fesuri. Despre acest curios port dl Dr. Istrate a aflat dela un bătrân de 96 ani, că protul se dădorește unui grec care, venind din Grecia, a adus cu el un fes. Femeilor le-a plăcut, au început să-l poarte și de atunci s'a introdus în portul sătenilor din jud. Romanai.

Mai departe dl profesor Dr. Istrate face o comunicare cu privire la «ceramică» (la industria olăriei) care a existat în România din cele mai vechi timpuri. Expune piese găsite în diferite localități și conchide că gravarea de pe ele s'a făcut în început cu unghia sau cu un corp dur și numai mai târziu s'a ajuns la alcătuirea de tipare. Conferențiarul iace în sfârșit o ultimă comunicare cu privire la «armele găsite» în mormintele vechi din România. Toate acele arme se găsesc sfărâmate și multă vreme s'a crezut că ele sunt sfărâmate în lupta ce eroul a dat-o cu dușmanul. D. dr. Istrate arată, că alta este originea acestor sfărâmări a armelor. După cum eroul ducea o viață zbuciumată, sfărâmat în lupte, așa trebuiau togopretii și armele lui: sfărâmate, pentru ca mâni profunde de lupte să nu se mai poată atinge de ele.

— Societatea filologică a ținut o ședință tot Vineri, la ordine zilei fiind comunicarea d-lui G. Giuglea: *Limba descântecelor*. Conferențiarul a arătat importanța pe care o prezintă descântecel din punctul de vedere al limbii. Derivate interesante, formate adeseori prin necesitatea rimei, cuvinte vechi, dispărute din limbă, sa găsesc cristalizate în descântec, unele chiar de origine latină. Împrejurare, că descântecel sunt scotite de popor ca niște ru-

găciuni face ca acestea să se transmită din generație în generație, fără să suferă toate schimbările ce se observă la alte producțiuni populare. De aceea culgearea lor pretinde cunoașterea adâncă a istoriei limbii și a firii poporului.

S'au luat apoi câteva hotărâri cu privire la revista societății și la excursiile pe cari le va organiza societatea în diferite regiuni ale țării pentru adunarea materialului dialectal.

— Membrii societății istorice s'au întrunit Sâmbătă, sub presidenția d-lui Emanoil Krăbulețu. După votarea mai multor membri noi dl profesor universitar I. Tanovicanu a ținut o conferință asupra domniei lui Al. Ioan Cuza. D-sa s'a ocupat în deosebi de luptele partidelor politice din acea vreme, arătând cum din aceste lupte a luat naștere mișcarea pentru detronarea lui Cuza Vodă. D. I. Slavici a făcut o comunicare privitoare la: așezarea propozițiilor în limba română.

— D. Traian Țăranu a ținut Sâmbătă seara la «Liga culturală» o conferință tratând despre unitatea socială a tuturor românilor. D-sa a susținut că nu trebuie să ne preocupe numai unitatea politică și culturală a românilor de pretutindeni ci și acea socială, de oarece interesul nostru a tuturoră este ca să întărim toate clasele sociale a românilor din toate țările.

Noul mitropolit-primat.

Membrii majorităților parlamentare din cameră și senat au avut Sâmbătă o consfătuire în vederea alegerii noului mitropolit primat. Ministrul Arion, după ce a făcut istoricul crizei sinodale în România, a spus următoarele:

Am consultat Sinodul. Înaltul corp bisericesc a recomandat în unanimitate ca viitor Mitropolit Primat pe P. S. Konon episcop al Hușilor și e bună această recomandare. E bună pentru că acesta este cel mai vechi dintre episcopi. Alegerea lui nu încalcă drepturile altora. În același timp ca cel mai bătrân și mai vechiu va avea puțină să exercite autoritate asupra întregului cler. Pe acest prelat vi-l recomand d-voastră ca membri ai marelui colegiu spre a-l vota ca Mitropolit Primat în alegerea de la 14 Februarie.

Membrii majorităților au primit cu aplauze comunicarea d-lui Arion.

Din camere.

Prim-ministrul Carp, a deșpus Sâmbătă la cameră între aplauzele gen proiectul pentru descentralizarea administrativă.

„Serata“ și „concertul“ din Brașov.

— Articolul întârziat al unui om din provincie. —

— Fine. —

Pentru că concertul acesta să fie la absolută înălțime maestrul Dima ne-a adus un solist, pe domnul George Folescu, cântăreț dramatic, fost elev al clasei de operă a d-lui Dumitru Popovici.

Drept să Vă spun — și să nu se supere frații de dincolo pentru sinceritatea mea — noi ne cam obicinuisem, ca din «Țară» să ne vie cântăreți «mai așa...» adică mai mult slabi decât buni. Și nu arare-ori bunăvoința noastră și dragostea frățească ne era amar răspătită.

În România sunt mulți «escu»: Ionescu, Nicolescu și Popescu berechet. Dar tăgăduesc c'ar fi în toată țara trei cântăreți de calibrul lui Folescu.

Iată un cântăreț cu toate darurile dumnezeiești și cu multă strădanie proprie și cu atâta modestie, câtă o are de obicei ori-ce om de adevărat talent.

Câtă liniște, ce stăpânire demnă în pășire, câtă moderațiune și discreție în mimică! Dintre artiștii din România ultima oară am auzit pe «celebru tenor» Corfescu... dar să lășăm ironia la o parte și să nu aducem nori pe cerul senin al artei mari și adevărate.

Folescu a cântat «Sergentul» lui Caudella cu toată energia, mândria și gravitatea solemnă a partiturii «estul de frumoase ale acestei balade românești. Imi aduc aminte c'am auzit-o acum sint câți-va ani cântată de un «artist» — la Ateneul din București. Doamne, câtă deosebire între ce-am auzit acolo și între ce ne-a dat Folescu. — Au urmat apoi «Cel doi grenadir» unde am avut ocazia să remarc o mldioșie fină a glasului, care ași fi crezut că-i lipsește lui Folescu. Atât în această baladă cât și în «Călugărul din Piza» și «Regele ieilor» Folescu mi-a părut splendid și mi-a reamintit accente din cântăreții de renume european, pe cari am avut ocazia să-i ascult și eu în timpul din urmă.

Am credința, că nu mă înșel, dacă profesec un mare viitor acestui cântăreț care, părăsind țara românească unde nu poate face carieră, — ar fi îmbrățișat de străinătate, în care ar deveni o glorie a glasului.

Am regretat mult, că nu i-am putut face cunoștința, rugându-l să primească vr'un sfat și din partea unui om, care i-ar dori din inimă tot binele, de care e vrednic.

După concertul acesta admirabil al maestrului Dima, lumea s'a adunat satisfăcută în sala de jos a Redutei, unde părintele protopop Saftu a adus o notă familiară între noi cu veselie și șarmul, care-l caracterizează. Ba s'a mai reparat și din greșelile, cari le-am observat la »serată«, căci s'au ținut câteva toate simțite, pentru reușirea, pentru maestrul Dima și pentru cântărețul Folescu, care ne-a delectat cu câteva cântece haiducești de toată originalitatea și frumusețea.

N'am obiceiul să mă îmbulzesc. Țineam însă să cunosc și personal pe Folescu. După miezul nopții mă pomeni deodată, că atât »meșterul« cât și Folescu au dispărut din Redută.

Puțin satisfăcut, am plecat să mă culc. Dar somnul nu se apropia de mine nici cum. Giasul lui Folescu mă persecuta cu o forță irezistibilă... auziam mereu fragmente din splendorul său repertoriu:

„O piatră simplă, așezată era Pe ea Iohannes Paricid stă!“

ori „Ah, tată, tată ei mână a 'ntins Regele codrului, vai, m'a prins!“

și numai târziu despre ziua, am închis ochii, legănând de duosul vers din »Pribegia normanzilor«:

„Acolo, în străjnicul colț de pământ Visa-vom noi dornic de lume!“

Ș'am adormit!

O fi fost către 9 dimineața când am plecat să iau cafeaua la »Coroană«. La o masă micuță stau trei și petrecem un strainic, fără să se sînchisească de cei ce iau cafelele. »Meșterul« Dima povestea cu glas rar și respectat vr'o istorie hazlie, iar Folescu și cu Bănuț râdeau de-a mai mare dragul.

Nu m'au văzut și nici eu nu i-am deranjat, căci nu mă potriveam în societatea lor și le sta așa de bine împreună!

Când am văzut, că chelnerul mai aduce un »Mumuk« mi-am luat frumusele pălăria ș'am plecat. Mi pare însă așa de rău, că n'am putut cunoaște personal pe Folescu!

Șacum de încheiere o rugăciune către raportori: scrieți domnilor mai mult, despre cele ce se petrec. Faceți reclamă mai întinsă întreprinderilor artistice.

Reclama este nu numai sufletul comerțului, ea este și răma, cu care prinzi, — era să zic pești — publicul determinându-l să participe, să laude și să aplaude.

Un provincial entuziast.

Externe.

Războiul italo-turc. Camera și senatul Italiei au votat aproape cu unanimitate de voturi proiectul de lege privitor la anexarea Tripolitaniei și Cirenaiceii.

De pe câmpul de războiu vine știrea, că o flotă italiană a bombardat alături de portul Beirut scufundând două vase turcești. În urma bombardării și-ar fi pierdut viața 15 marinari turci, iar peste 100 au fost răniți.

Ministerul de interne al Turciei a dat despre bombardarea dela Beirut comunicatul următor: la ora 7 dimineața două cruciștoare italiene din tipul crușasatului »Vittorio-Emanuel« și două vase transport au sosit în raza dela Beirut și au cerut predarea canonierei »Avnillah« și a torpilorului »Angora«. Aceste două vase otomane au luat imediat poziția de luptă pe când autoritățile aveau o consfătuire în privința notei trimise de contra amiralul italian.

Înainte de termenul dat, Italienii au început bombardarea; vasele otomane s'au apărât în mod energetic; canoniera »Avnillah« fiind atinsă de mai multe gloanțe a luat foc și un aparat electric a făcut exploziune. Echipajul și armele au fost debarcate; apoi »Avnillah« și torpilorului »Angora« s'au aruncat singur în aer.

După bombardare, vasele italiene s'au depărtat și au revenit două ceasuri mai pe urmă. O parte din vasele turcești scufundate se mai vede încă de-asupra mării, vasele italiene au mai tras încă o ghiulea care a atins Banca otomană pricinind stricăciuni. Apoi vasele italiene au plecat.

La primul moment populația era foarte îndărăjită, dar în urma măsurilor repede luate de autorități, ordinea a fost restabilită numai decăt.

Valiul a făcut o inspecție și a publicat o proclamație spre a liniști pe locuitori.

La primăvară mari turburări în Turcia. Agenția grecească telegrafică a ziarului »Messenger d'Athènes« a aflat că direcția centrală a băncei otomane a trimis tuturor sucursalelor sale o circulară confidentială spre a le recomanda o mare prudență în operațiunile lor, de teamă că în cursul primăverii se vor întâmpla mari evenimente și probabil turburări interne în Turcia.

ȘTIRI.

— 13 Februarie 1912.

Să contribuim la fondul xiarștilor români din Ungaria! Orice dar este a se trimite la adresa Institutului de credit și economii »Ardeleana« în Orăștie — Szászváros.

D-nul C. Stere la Arad. »Ecaia Pop. Român« primește din Arad știrea, că d-nul C. Stere și Dr. I. Maniu au sosit la Arad pentru a continua tratativele în vederea aplanării conflictului între organul partidului »Românul« și »Tribuna«. D-nul C. Stere a avut convorbiri mai lungi cu d-nii V. Goldiș și Dr. I. Maniu. Era așteptat la Arad și d-nul Dr. Vlad. Fîind împedat însă să ia parte la tratativele acestora, alți bărbați din comitetul național îl vor înlocui. Se așteaptă sosirea d-lui dep. Vaida, precum și a d-lor Dr. V. Moldovan din Turda și Dr. Vecerdea din Brașov.

P. S. Sa Episcopul Dr. V. Hossu după o îndelungată absență a sosit la Lugoj, unde va petrece mai mult timp, până la trecerea definitivă la Gherla. Fiind P. S. Sa, după morbul greu de astă toamnă și iarnă, încă reconvalescent, s'a abstat la expresă dorință a P. S. Sale, dela orice recepție și manifestație.

Almanahul societății Scriitorilor români. Din București ni se comunică, că în curând va apare Almanahul societății scriitorilor români, redactat sub îngrijirea președintelui acestei societăți, Em. Gârleanu. Între altele, almanahul va cuprinde două bucăți originale de Carmen Sylva, discursul d-lui C. C. Arion, ținut cu prilejul desvălerii la Iași, a statuii lui M. Kogălniceanu și diferite alte publicații ale scriitorilor români din Țară și din Ardeal.

Logodna principesei Elisabeta a României. »Budapesti Hirnap« publică o corespondență din București, în care se spune, că dela reînnoirea din Bulgaria a moștenitorului tronului român Ferdinand încoace se fac mari pregătiri în palatul din Cotroceni în vederea logodnei principesei Elisabeta a României cu moștenitorul tronului bulgar Boris. Logodna va avea loc, după informațiunile lui »Bud. H.« în anul acesta.

Mulțămită. Tutoror onorabililor, cari din incidentul răposării scumpului soț și tată de familie — Pompiliu Sterca Șuluț, prin cuvinte mângăitoare ori prin scrisori de condolență au contribuit la alinarea suferințelor noastre familiare, le exprimăm sincera noastră mulțămită. — Abrud. la 22 Februarie 1912. — văd. Florentina Șuluț și copii.

Mare prăvălie românească în Lugoj. La începutul săptămânii viitoare se deschide în Lugoj prăvălia d-lui Cinteș, constituind acest fapt un pas însemnat în dezvoltarea comerțului românesc pe piața Lugojului. După ce vreme bună s'a simțit o hotărâtă stagnare în plasarea banilor românești în articlii de comerț, față ni-se vestește și ne-am convins în repetite rânduri, că se va deschide o prăvălie pentru articlii de modă bărbătească cum nu se găsește decât în capitalele țării. Publicul lugojan a urmărit această fondare cu un interes prietenesc și — ceva rar — comanda s'au început încă înainte de-a se deschide prăvălia. De-așemenea ne-am convins, că d-l Cinteș a obținut comande din cele mai îndepărtate plaiuri locuite de Români, astfel, că întreprinderea nu va fi numai a lugojenilor ci a tuturor romanilor. — »D.-l.«

Aviațiunea militară franceză Mai multe zlore franceze, din inițiativa ziarului »Le Matin«, au aderat la organizarea unui meeting aviatic, în scopul propagandei pentru aviațiunea militară. Ziarele »Matin«, »Le Journal«, »Petit Journal« au subscris deja câte 50.000 lei pentru acest scop, iar proprietarii fabricilor de aeroplan, vor pune la dispoziție câteva aeroplan și piloți.

Vizite princiare. Din Sofia se anunță că principele Boris al Bulgariei va vizita, în cursul lunii Aprilie, pe principii moștenitori ai României, Greciei, Serbiei și Muntenegrului, precum și pe reprezentanții celorlalte Curți, cari au participat la serbările majoratului său.

Advocat nou. Dr. C. Bucșan anunță că și-a deschis cancelaria advocațională în Sibiu, strada Poplăcii (Quer-Gasse) Nr. 15.

Scandal provocat de sufragetele engleze. Vineri seara s-a ținut în sala »Aibethall« din Londra, o mare întrunire în favoarea dreptului de vot al femeilor. Contrar promisiunii lor, sufragetele și de data asta au provocat un mare scandal, întrerupând astfel în decursul vorbirii sale pe ministrul Georg Lloyd. Când tumultul era la culme, unei dame mai bătrâne îi succese să le liniștească, dar numai pentru un moment, căci după câteva minute vorbitorul fu din nou întrerupt de injuriile sufragetelor. În fine George Lloyd a declarat, că proiectul de lege relativ la reforma electorală e astfel întocmit, încât se poate adăuga o clauză relativ la dreptul de vot al femeilor, dacă se va face o propunere în acest senz.

Dreptul de pensie al lucrătorilor din Franța. Senatul francez a votat toate pozițiile bugetului, incorporând la legea financiară și articole privitoare la pensia lucrătorilor. Unul din aceste articole a scăzut la 60 de ani vârsta, în care un lucrător ar fi îndreptățit să ceară dreptul la pensie.

Înjurul dispariției aviatorului Bague. Încă în luna Iulie a anului trecut, aviatorul Bague întreprinsese un zbor dela Nissa până la Corsica. În urma unui accident însă dispăruse fără urmă. Abia la două luni după dispariție au fost aflate unele părți din aeroplan în apropierea orașului Marsilia.

Acum — după cum se anunță din Paris — în apropiere de litoral, lângă Nissa s'a găsit o butelie, în care se afla o scrisoare cu următorul cuprins: »Motorul mi s'a stricat. Bate un vânt puternic. Mă află deasupra orașului Calvi. D-zeu cu voi«. — Bague.

Greva minieră din Anglia. Se apropie 1 Martie, ziua în care va începe greva minieră în Anglia. În vederea acestei zile, proprietarii marilor mine țin continue conferențe cu prim-ministrul Assquith. Asupra rezultatului acestor conferențe însă se păstrează cel mai strict secret. Episcopii din Jork și Canterbury au primit instrucțiuni să facă rugăciuni în timpul acestor tratative, pentru înlăturarea grevelor. Neliniștea crește cu cât se apropie mai mult ziua izbucnirii grevei. Deși până acum lipsesc orice indicii relative la o împăcare între patroni și muncitori, totuși sunt speranțe de o împăcare pe cale pacifică.

Destăinuirii senzaționale asupra »Mănei negre«. Ziarul sârbesc »Straja« aduce destăinuirii senzaționale asupra asociației »Măna Neagră« din Belgrad. Între altele spune că »Măna Neagră« a scăpat de la închisoare chiar pe colonelii, cari au comis abuzuri enorme cu comenzile materialului de război din străinătate. »Măna Neagră« a declarat război pe viață și moarte contra guvernului. După ce însă prin noua constituire a guvernului a intrat din nou în guvern și ministrul de războiu Ștetanovici, »Măna Neagră« a renunțat la luptă, ba chiar a început să sprijinească pe față guvernul. Aceste destăinuirii au provocat senzație în toate cercurile din Belgrad.

Milioane de ruble uitate într'o gară. La gara din Varșovia au fost găsite mai multe bagaje uitate, printre cari și un cutăr, în care s'au descoperit hârtii de valoare în sumă de 1 mil. 550.000 ruble și un pașaport pe numele Alexandru Golovin. Poliția bănuște, că au fost uitate de niște bandiți și că aceștia de teamă de a nu fi descoperiți, ezită a le reclama.

Știri mărunte. Sâmbăta trecută s'a făcut alegerea de medic comunal în comuna Szentfűlöp din comit. Bacs. A reușit la alegere o femeie: Dr. Emilia Blazsek.

În școala de suboficieri din Potsdam, Vinerea trecută, s-au îmbolnăvit mai multe persoane, prezentând simptome de otrăvire. S-au pornit cercetări medicale pentru descoperirea cauzei. Se crede, că otrăvirile au fost provocate de prânzul de Joi.

Geruri grozave se semnalează din Petersburg. Prin suburbiile laterale ale orașului au fost aflate mai multe persoane înghețate, între cari 4 moarte. Poliția a aranjat mai multe odăi de încălzit pe seama celor săraci, chiar și pe strade a aprins focuri. În guvernamentul Omsk au înghețat 222 persoane în ultimele zile.

D-nul de Boodt, directorul general al domeniilor principelui Hatzfeld, ministrul plenipotențiar al Germaniei la Cairo, a delapidat suma de două milioane de mărci din fondurile domeniile și a dispărut.

Caut un scriitor pentru cancelaria mea advocațională. — Dr. Traian Pop advocat. (Brașov).

Din Brașov și Țara-Bârsei.

Pentru masa studenților români din Brașov au intrat 100 cor. Dela d-na văd. Elena Dion. Popovici n. Achimescu — ca soție — și dela d-l Timotei Popovici (din Sibiu) ca fiu în memoria fericitului lor soț resp. tată: Dionisie Popovici fost preot în Tincova, (comitatul Caras-Severin). Suma aceasta se va adăuga pe numele repositului la »Fondurile speciale acumulate« ale mesii studenților.

D-nul Gh. T. Stănescu și soția, Zoe au dăruit: 10 cor.

Primească marinimoșii donatori sincerele noastre mulțămite. — Direcțiunea școalelor medii gr. or. rom. din Brașov.

Întreprindere minieră la Brașov. Cu decret regal a fost aprobată în zilele acestea la Amsterdam Societatea minieră de Brașov, constituită sub egida »Nederlandsch Indische Handels-Bank«-ului cu participarea de capital unguresc.

Societatea are ca scop explorarea și exploatarea liniei carbonifere Brașov-Cristian-Bran și alte întreprinderi curente. Capitalul social este de 2.500.000 florini olandezi, repartizat în 2500 acțiuni à 1000 florini nominal, din care înmătate a fost complet vărsat. O emisiune de acțiuni n'a avut loc. Primii membri ai consiliului de administrație sânt: Contele Sigismund Mikes de Zabol, prefectul comitatului Brașov, Contele Nicolae Bánffy de Losoncz, deputat, Contele Géza Teleki de Szék, mare proprietar, Dr. S. R. Fuldauer, avocat, C. I. van Loon, profesor de universitate, S. C. van Muschenbrook, mare proprietar, H. G. Schladd, director general la »Nederlandsch Indische Handelsbank«. — Fondatorii sânt: Dr. A. Welisch, fost director de mine, Brașov, Societatea minieră din Transilvania, Cluj, și un sindicat olandez-unguresc sub conducerea »Nederlandsch Indische Handelsbank«-ului. Director: J. A. R. Stufken, inginer de mine, lector de universitate, — Consilier juridic, — Dr. Dionisie de Kovács, avocat în Brașov. Filiala societății se află la Brașov, Villa Schuller, Boulevard Rudolf Nr. 8.

Aflăm, că Societatea și-a început deja lucrările miniere în cursul iernii și în vederea importanței producțiunii de cărbuni în părțile noastre, este de dorit, ca să fie încununată de mare succes.

Camera de comerț și industrie din Brașov, își va ținea ședința plenară în localul propriu, Miercuri la 28 Februarie a. c. la 3 oare p. m. La ordinea zilei 17 puncte.

În editura librăriei Ioan Chirolu din Brașov va apare în curând o broșură »Anecdote sărate« de vre-o 60 de pagini, care cuprinde diferite, glume hazlie versificate. Prețul unui exemplar va fi 20 bani. Autorul broșurei e Ioan Chirolu.

Dela perceptoratul orășănesc primim spre publicare următorul aviz, referitor la prezentarea anunțărilor din partea acelor indivizi, cari sunt obligați a plăti taxele militare:

Anunțărilor au să le prezente la subscribul perceptorat orășănesc, până la finea lui Martie 1911, toți acei indivizi: 1) cari au fost declarați de neapți pentru serviciul militar pentru totdeauna, 2) cari în clasa ultimă au fost declarați neapți pentru serviciul militar; 3) cari înainte de expirarea timpului de serviciu au fost concediați în urma vreunui defect corporal, care însă nu îl face neapț de muncă, și care defect nu s'a iscat prin îndeplinirea serviciului militar; 4) cari în senzul art. de lege XL din anul 1868 au fost eliberați de miliție ca susținători de familie și aceia, cari după intrarea în vigoare a art. de lege VI din anul 1879 au fost eliberați de miliție, fie din orice cauză; 5) acei obligați la miliție, cari înainte de expirarea timpului legal, emigrează din monarhia austro-ungară.

Toți aceștia sunt obligați să anunțe perceptoratului orășănesc pe coalele cari servesc pentru acest scop: datele de lipsă la aruncarea taxelor militare.

Cel ce nu satisface anunțării arătate mai sus va fi pedepsit în senzul §-lui 20 al art. de lege XXVII din anul 1880 cu o pedepsire în de trei, eventual de șase ori mai mare, decât taxa

militară prescrișă pentru dânsul. Informațiunile mai detaliate să pot vedea în publicațiunile oficiale așate pe stălpii și tablele pentru publicațiuni precum și pe tablele dela edificiile oficiale.

Apollo-Bioskop. Marți și Mercuri în 27 și 28 Februarie. (Număr afară din program): »Scăpat din adâncimile mărei«, dramă senzațională americană în 2 acte. Filmul lung 1200 metri. Istoria: O fotografie de minune din adâncimile mărei, prezentându-se dragoste, gelo-zia, curajul, și eroismul. Fapta făcătoare de rău e descoperită, și la urmă răsplăta eroului. »Sânge indian«, dramă socială în 2 acte. Filmul lung 1000 metri. Florenza (vedere). Ziar kinematografic, (actualitate). Întâmplări zilnice, (humoristic). Când cucoana vrea să meargă singură la plimbare. (humoristic). Don Carua, (dramă).

În zilele viitoare. »Domnișoara de probă«, dramă socială în 3 acte. Filmul lung 1200 metri.

Joi și Vineri program nou.

Litere, arte și științe.

Genealogia Românilor > de viță vechiă <.

— Mosaic istoric — de Aurel-Horea Mureșianu.

Această împrejurare a pricinuit multe lupte între Români chiar, cari s-au sfârșit cu delăturarea limbii latinești din toate instituțiunile lor din biserică și școală, în cari intrase pentru scurtă vreme cu religia catolică, și înlocuirea ei cu limba slavă, pe toate tărâmurile vieții lor sufletești. Luptele acestea însă nu au fost fără pagubă pentru Români. Mulți din Români din Ungaria trecură pe partea Ungurilor catolici, asigurând urmașilor lor cinste și onoruri. Cei ce rămăseră pravoslavnicii, o pățiră mai rău; căci puterea cea mare a patriarhilor grecești se surpă deodată cu clădirea efemeră și trecătoare a statelor din miază-zii. Sprijinul acesta al Românilor nu ținut mult. Turcii sfărâmară încetul cu încetul puterea statelor și popoarelor dela Dunăre, Balcani și de pe amândouă laturile Bosforului.

Impărăția din răsărit, a cărei hotare cuprindea odinioară mări și țări, rămase acum încunjurată între zidurile Constantinopolului. Cornul de lună, așezat pe vârful bolții bisericii Sfintei Sofii, mama ortodoxilor, nimic cele mai sfinte nădejdi ale Românilor. Creștinii încep să uite deosebirea de lege, în fața unei primejdii așa de mari.

Toate puterile se îndreaptă acum împotriva acestor dușmani. Franca, care stăpânise și stăpânea încă o parte din aceste țări, trimise pe cei mai nobili cavaleri, în frunte cu ducele de Nevers, ca împreună cu Ungurii și Români să oprească năvala Turcilor și să-i alunge din Europa. O oaste strălucită, Regele Vladislav al Ungariei cu magnații săi, Ștefan, Lascovici, voevodul Ardealului, Mircea, domnul Valahiei, cu boerii lui și cavalerii Franței, luptă pînă pe păgani. Dar mândria Franțiozilor, cari se zorâră prea tare la luptă, pricinul sfârșitul trist al bătăliei. Ploșul muzulman zdrobi și colfulurile și pavăzele cavalerilor creștini. (Va urma).

În veacul al 14-lea, înfrâinșta bisericii catolice era așa de mare, încât chiar și grecii vreau să primească unirea bisericilor. Impăratul »V. Paleologul«, primește însuși la Roma unirea. Partida ortodoxilor însă rămase totuși puternică, mai ales între Slavi și Români și ea învinge partida veche catolică și latinească din Moldova. Români părăsiră tot mai mult învățătura latinească. În Academia de drept și în școala de teologii, întemeiate de Alexandru Cel Bun, la Suceava, se învăța și latinește. Dar și de aici limba latinească fu scoasă mai târziu, ca și din biserică.

Proprietar: Tip. A. Mureșianu: Bravosse et Comp Redactor responsabil: Ioan Brotea.

De vânzare.

Pe teritoriul scaldelor din Sângeorzul-zomán, în imediata apropiere de hotelul cel mare, se află de vânzare o casă frumoasă, uscată și sănătoasă, constătoare din cinci odăi, bucătărie, pivniță și două terase. Înaintea casei este grădina frumoasă pentru flori, iar în curte se află supraedificătele necesare. Casa se poate locui și peste iarnă. A-rândă anuală a fost 1000 corone. Informațiuni mai detaliate la subscribul. — Antoniu Hangan, învățător la școala fundatiională în Năsăud.

TELMANN BÉLA
 salon de modă. Braşov, piaţa Fran-
 cisc Iosif, Colţul dela Târgul cai-
 for, deasupra mag. Scherg. etj I.

Confectionează cu lucrători de rangul prim
 din stofe moderne
haine bărbăteşti.
 Mantale engleze de dame şi costume.
 Comande din provincie se execută cu garanţie, fără probă şi defect.

Tot omul cum se cade
 îşi poate procura **Haine şi albituri**
 cu înlesnire de a le plăti lunar sau la săptămână
 dela cea mai veche şi solidă firmă
RONAI HENRIK, Strada Mihail Weiss 22.

„VICTORIA“
 institut de credit şi economii, societate pe acţii în A.R.A.D.

ACTIVA **CONTUL BILANŢ pe 1911.** **PASIVA.**

	Cor.	fil.		Cor.	fil.
Cassa în număr	293083	15	Capital societar: 12500 acţii á 200 Cor.	2500000	—
Bon în Giro la b. aus.-ung.	255038	55	Fond general de rezervă 1000000—		
Capitale epocale la alte bănci.	262913	93	Fond special de rezervă 776000—		
Cambii.	184381	36	Fond de penzie	193100—	1969100—
Imprumuturi ipotecare	3055435	—	Depuneri spre fructificare	13702932	22
Impr. de cont-curent cu acoperire			Depozit de cassă	88254	88
hipotecară şi de efete	1232293	56	Cambii reecutate	5954833	90
Avansuri pe efecte	59340	—	Dare de interes nesolvită	36196	11
Efecte proprii:			Dividendă neridicată	1912	—
500.000 cor. nom. oblig.			Interese acţionarilor emis. IV 1911.	44830	22
com. cu 4% Pesti Hazai			Diverse conturi creditoare	41736	13
Első Tak.-pénzt.-eg. á 90 C 450000—			Interese transitoare anticipate	261333	17
100.000 c. nom. scris. fun.			Profit trans. din anul 1910 21785-32		
cu 4½% Eg. bpesti főv.			Profit net	282079	14
takarékpenztár á 96 C. 96000—					
24.500 cor. nom. oblig. cu					
4½% „Hazai Bank részv-					
társaság“ Bpest á 96 C. 23520—					
20 acţii „Banca Aus.-Ung.“					
á 1600 C. 32000—					
100 acţii „Ustredni Banca					
ceskych sporitelé“ Praga					
á 400 C. 40000—					
50 acţii „Magyar pénztint.					
köz. hitelb. á 1000 C. 50000—					
60 acţii „Hungaria“ aradi					
pamutárugyár á 500 C. 30000—					
Acţii dela div. bănci şi int. 143720—	865240	—			
Casele institutului şi altn realităţi	380995	40			
Diverse conturi debitoare	33484	89			
Mobilier, descris					
Interese transitoare restante	7840	93			
	24883207	77		24883207	77

DEBIT. **Contul Profit şi Perdere.** **CREDIT.**

	Cor.	fil.		Cor.	fil.
Interese pentru depuneri	625536	98	Venitul transpus din anul trecut.	21785	32
Interese de reescont	215332	96	Interese:		
Spese:			dela cambii.	1056518	13
Salare.	80484	41	„ Imprum. ipotecare 211909-29		
Bani de cvartir	15967	69	„ Impr. de cont-curent 34646-55		
Impr. diverse plăţi, spese de birou.	52050	26	„ avansuri pe efecte. 4009-82		
Porto	8651	65	„ capitale epocale la		
Chirie	5550	—	alte bănci	11854-94	
Marce de presentă	3600	—	dela efectele proprii.	35940.18	1354878
Contribuţie	62729	89	Chirii şi alte arânzi	17560	44
10% dare la depuneri.	62553	71	Proviziiuni şi alte venit.	32567	76
Amortizarea mobilierului	12255	74			
Profit transpus din 1910 21785-32					
Profit net	282079	14			
	1426792	43		1426792	43

Arad 31 Decembrie 1911.

Dr. Nicolae Oncu, m. p. Sava Raicu m. p. Ioan Moldovan m. p.
 director executiv. vice director. contabil.

Dir ec ti u ne a:

Mihail Veliciu, m. p. Roman R. Ciorogariu, m. p. Dr. Nicolae Ciacian, m. p.
 preşedinte, vice-preşedinte.

Petru Truşia, m. p. Traian Văţianu, m. p. Dr. Aurel Demian, m. p. Axente Secula, m. p.

Comitetul de supravegere:

Subsemnatul comitet de supravegere am examinat conturile prezente şi le-am aflat în deplină consonanţă cu registrele instituţului

Dr. Sever Ispravnic, m. p. Dr. Cornel Ardelean, m. p. Dr. Ioan Nemet m. p.,
 Iosif Diamandi, m. p.,
 revizor expert al „Solidarităţii“

Prăvălie de flori naturale şi artificiale.
 Aducem la cunoştinţă On. public, că am deschis o
 florărie în Tîrgu boilor Nr. 7. Toate lucrurile de branşă le
 facem exact şi cu preţ moderat Depozit de flori naturale
 şi palmiere artificiale.
 Decoraţi şi reparaturi se primesc. Ne rugăm a ne
 sprijini.
 Cu stimă
Elena Tontsch & Comp
 Târgul boilor Nr. 7.

Români, replantaţi viile, cu altoi dela firmă română!

„MUGURUL“
 însoţire economică Elisabetopol-Erzsébetváros
 (Kisküküllő vm.)

!!! Altoi de viie !!!

Calitate distinsă — pe lângă cele mai moderate preţuri
 — soiuri de vin şi de masă, — Viţă americană cu şi fără
 rădăcină.
 Ochiuri de altnit, viţa europeană cu rădăcină.
 Se află de vânzare la însoţire economică

„MUGURUL“
ELISABETOPOLE -- ERZSÉBETVAROS.

Material disponibil în altoi peste
trei (3) milioane.

Şcoalele noastre de altoi n'au fost atacate de peronospora.
 — ! Altoii sunt desvoltaţi la perfecţiune! —
 La cumpărări pe credit cele mai uşoare condiţii de plată!
 — La cerere preţurenţ şi instrucţiuni gratis şi franco. —

Români! Trimiteti băţil la cursul practic de altoit.

Linia Holland-America, Rotterdam
 Societatea de vapoare pe acţii a liniei Hol-
 landa-America. Firmă protocolată în Ungaria.

Mers săptămânal
 al vapoarelor între
Rotterdam-Newyork
Kanada.

Cancelaria: Budapest VII, Nefelejts utca 47.

Invăţăcel
 se caută la
FRATŢI SCHIEL
 fabrică de maşini Braşov
 pentru meseriile următoare:
 lăcătuş de maşini
 turnător de fer
 măsar de mori
 măsar de modele
 strungar de fer.

Dantele
 Broderii
 Panglice
 Catifele
 Nasturi

Asortiment bogat la firma
Dumitru Berbecar,
 Braşov, Str. Hirscher Nr. 7.

SFAT ŞI AJUTOR!

pentru cei ce sufer de Indi-
 gestioni, acroză de gât, con-
 stipaţie, dureri de stomac,
 imprevizibile cu sfârşile să
 folosescă

BRADY

Picături de stomac
 așa numite MARIAZELL.

Nu cumpăraţi imitaţii şi
 falsificări de picături verita-
 bile sunt cu marca de ală-
 tura, subscrise **C. BRADY**,
 şi pachetate în hârtie roşie.

Se capătă în farmacii, cu preţul
 de 90 bani şi 1 K 60 bani. 6 sticle cu
 5 Cor. 40 bani 3 sticle duble cu 4
 Cor. 80 bani trimite franco producătorul

C. BRADY, farmacia „König von Ungarn“
 Wien. 1 Fleischmarkt 2 Depot 5.

Am onoarea a aduce la cu-
 noştinţă On. public că am deschis
 în Piaţa Prundului Nr. 9

O măcelărie

În fiecare zi carne proaspătă
 de bou, viţel şi porc.
 Rugând sprijinul On public
 semnez cu toată stima
Heinrich Mikstein,
 măcelar.

Abonamente la
„Gazeta Transilvaniei“
 se pot face ori şi când pe timp
 mai îndelungat sau lunar.
 Administra. „Gazetei Trans“.